

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

THE RESULTS OF EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THE EFFECTIVENESS OF THE METHODOLOGICAL SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PHILOLOGISTS BY MEANS OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES

У дослідженні відображено результати педагогічного експерименту вимірювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів у процесі впровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій. Охарактеризовано основні тенденції змін за цілепокладальним, знанневим, діяльним та рефлексивним критеріями. Згідно цілепокладального критерію, частина мотивів кар'єрної орієнтації майбутніх філологів зазнали виражених змін у процесі впровадження методичної системи: професійна компетентність, менеджмент; інша частина мотивів (автономія, стабільність) мають дуальний характер змін, який зумовлює поляризацію молоді за рівнем прояву мотиву: зростання кількості можливе і для груп з високим, і для груп з низьким рівнями прояву якості. За результатами діагностики знанневого критерію встановлено, що впровадження методичної системи зумовлює зростання інтересу студентів до вивчення фахових дисциплін через урахування потреб інформаційного суспільства; розширення ресурсів для підвищення ефективності процесу професійної підготовки; зацікавленість майбутніх філологів у використанні сучасних інформаційних технологій. Відповідно до діяльностного критерію визначено, що впроваджена на формувальному етапі методична система сприяє підвищенню якості виконання студентами професійно орієнтованих практичних завдань через розширення застосування ними інформаційних ресурсів та набуття більш стійких знань та здатностей. Згідно рефлексивного критерію, студенти експериментальної групи у процесі самооцінки рівня власної професійної компетентності демонструють вищий рівень впевненості у собі та результатах свого навчання за усіма компонентами. Сформульовано висновок, що застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє суттєво пришвидшити процес формування практико-орієнтованих, фахових компетенцій досліджуваних через насичення освітнього середовища дієвими інструментами для вирішення професійних завдань.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх філологів, професійна компетентність, сучасні інформаційні технології, педагогічний експеримент, методична система.

The research reflects the results of a pedagogical experiment measuring the level of professional competence of future philologists in the process of implementing a methodical system of professional training of future philologists using modern information technologies. The main trends of changes according to goal-setting, cognitive, activity and reflexive criteria are characterized. According to the goal-setting criterion, some of the motivations for the career orientation of future philologists underwent pronounced changes in the process of implementing the methodical system: professional competence, management; the other part of the motives (autonomy, stability) have a dual nature of changes, which leads to the polarization of young people according to the level of manifestation of the motive: an increase in the number is possible for both groups with high and for groups with low levels of manifestation of quality. According to the results of the diagnosis of the knowledge criterion, it was established that the introduction of the methodical system leads to an increase in students' interest in studying professional disciplines due to taking into account the needs of the information society; expansion of resources to increase the efficiency of the professional training process; the interest of future philologists in the use of modern information technologies. According to the activity criterion, it is determined that the methodological system implemented at the formative stage contributes to the improvement of the quality of students' performance of professionally oriented practical tasks through the expansion of their use of information resources and the acquisition of more stable knowledge and abilities. According to the reflective criterion, the students of the experimental group in the process of self-assessment of the level of their own professional competence demonstrate a higher level of confidence in themselves and the results of their studies in all components. The conclusion is formulated that the use of modern information technologies allows to significantly speed up the process of formation of practice-oriented, professional competencies of the researched due to the saturation of the educational environment with effective tools for solving professional tasks.

Key words: professional training of future philologists, professional competence, modern information technologies, pedagogical experiment, methodical system.

УДК 378.4:37.004

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.1.29>

Боса В.П.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного
мовознавства
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Забезпечення якості професійної підготовки майбутніх філологів вимагає пошуку сучасних інструментів формування професійної компетентності студентів. Нами була розроблена методична система професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій,

доведення чи спростування ефективності котрої визначається за допомогою організації та реалізації педагогічного експерименту.

Проведена на формувальному етапі експерименту апробація методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій вимагає емпірич-

ної перевірки впливу на результати повторного дослідження рівня професійної компетентності студентів експериментальної групи. У процесі дослідження ми порівнюватимемо отримані дані як з результатами констатувального етапу, так і з даними контрольної групи для можливості врахування закономірних змін у рівні професійної компетентності студентів протягом навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій досліджень з проблеми забезпечення якості вищої освіти студентів філологічних спеціальностей свідчить про наявність різних напрямів пошуку теоретичних засад і практичних інструментів. У дослідженні Валентини Коваль [5] охарактеризовано процес компетентісно орієнтованої підготовки майбутніх філологів, розкрито особливості теорії та практики реалізації авторської компетентісної моделі. Методи дослідження соціалізації майбутніх учителів іноземної мови з урахуванням різних педагогічних підходів і систем розкрито у дослідженні Валентини Коваленко [4]. Характеристика сучасних трендів і тенденцій у професійній підготовці студентів філологічних спеціальностей висвітлена у роботі Юлії Климович [3]. Надія Скрипник [6] вивчає проблему формування професійно орієнтованої компетентності майбутнього вчителя з огляду на сучасні мовні номінації. Авторський колектив (Валентина Гончарук, Неля Подлевська, Вікторія Живопул) розглядає професійну комунікативну компетентність майбутніх філологів як знання різних форм спілкування та вміння будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [2]. Моделювання процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів філологічних дисциплін описано у монографії авторського колективу за керівництвом професорки Наталії Волкової [1].

Широка представленість різних підходів до аналізу проблеми забезпечення результативності вищої освіти студентів філологічних спеціальностей визначається актуальністю постійного оновлення цілей, змісту та інструментів професійної підготовки. Водночас, опубліковані дослідження переважно характеризуються представленням результатів теоретичного аналізу авторських бачень шляхів розв'язання проблеми; бракує експериментально підтверджених результатів досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми: висвітлити результати педагогічного експерименту вимірювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів у процесі упровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій.

Мета статті: дослідити ефективність впливу запропонованих системних змін щодо упровадження сучасних інформаційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх філологів,

яка дозволяє суттєво підвищити рівень професійних знань, умінь, здатностей і компетентностей молоді та доопрацювання можливості впливу на мотиви, цілі, цінності, інтереси молоді засобами сучасних інформаційних технологій для підвищення результативності впливу на ціннісно-мотиваційну та оцінно-рефлексивну складові професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У попередньо опублікованих нами наукових доробках висвітлено передумови побудови програми педагогічного експерименту, обґрунтовано його критерії, показники та рівні вимірювання професійної компетентності, охарактеризовано методичну систему професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій. відповідно, у цій статті нами висвітлюються результати повторної діагностики рівня професійної компетентності студентів-філологів за цілепокладальним, знаннєвим, діяльнісним та рефлексивним критеріями для можливості характеристики актуальних тенденцій і змін.

Цілепокладальний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів. Професійна компетентність як мотив професійного навчання майбутніх філологів став більш значущим у середовищі студентів експериментальної групи. Високий рівень значущості означеного мотиву у експериментальній групі зріз з 11,01% на констатувальному етапі до 27,06% респондентів після формування етапу (тобто більше, ніж удвічі); середній рівень – з 42,66% до 53,67% досліджуваних. Зростання кількості студентів експериментальної групи з високим і середнім рівнями умотивованості на набуття професійної компетентності призвело до значного спадання кількості досліджуваних з достатнім (з 28,44% до 14,68%) і низьким (з 17,89% до 4,59%) рівнями. У контрольній групі зміна даних за усіма рівнями не перевищує 5%, хоча також простежуються зміни у зростанні ваги мотиву набуття професійної компетентності у процесі навчання. Отримані дані дають змогу стверджувати, що у процесі професійної підготовки спостерігається поступове зростання цінності й ваги професійної компетентності для майбутніх філологів, але застосування інформаційних технологій та системний підхід до організації навчання дозволяє прискорити визначену динаміку, надавши їй більш вираженого характеру.

Мотиваційна спрямованість особистості на менеджмент як характеристику можливості управління комунікаціями та міжособистісними процесами під час професійної підготовки у експериментальній групі зазнала змін протягом формування етапу експерименту за усіма рівнями. Особливо вираженими є показники низького рівня прояву кар'єрної орієнтації, який після формування етапу знизився з 18,35% до 8,72% учас-

ників експериментальної групи. У контрольній групі означений показник зменшився з 18,01% до 17,54% досліджуваних. Тобто, мотивація до свідомого управління комунікаціями зазнає змін під впливом внесення змін у навчальний процес.

Автономія (незалежність) як мотиваційний чинник побудови кар'єри, скерований спрямованістю особистості на самоуправління та можливість несення особистості відповідальності за процес і результати своєї професійної діяльності після формульованого етапу експерименту не має особливих змін у середовищі обох груп досліджуваних. Високий рівень досліджуваної якості у експериментальній групі виріс з 20,64% до 21,56% (у контрольній групі – знизився з 18,48% до 18,01%). Однак у експериментальній групі водночас зросла кількість молоді з низьким рівнем прояву означеної кар'єрної мотивації з 23,39% до 24,77% опитаних. Можна сформулювати висновок, що організація навчання за допомогою сучасних інформаційних технологій має амбівалентний вплив на формування ставлення молоді до автономії й потребує додаткового вивчення. Схожа тенденція виявлена за шкалою «Стабільність», де найбільш суттєві зміни в результатах обох груп досліджуваних простежуються для низького рівня: у експериментальній групі спостерігається спадання кількості молоді з низьким рівнем з 7,34% до 4,59% студентів, у контрольній групі – зростання з 8,06% до 9,00% майбутніх філологів.

Відповідно, після формульованого етапу експерименту було виявлено, що частина мотивів кар'єрної орієнтації майбутніх філологів зазнають виражених змін у процесі упровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій: професійна компетентність, менеджмент. Інша частина мотивів (автономія, стабільність) мають дуальний характер змін, який зумовлює поляризацію молоді за рівнем прояву мотиву: зростання кількості можливе і для груп з високим, і для груп з низьким рівнями прояву якості.

Мотивація вибору професії визначає спрямованість студентів на оволодіння професійно значущими знаннями та компетентностями, їх мотиваційну готовність до професійного розвитку. Внутрішні індивідуально значущі мотиви, які характеризують систему індивідуальних інтересів і уподобань досліджуваних, їх особисте задоволення від виконання професійних і навчальних завдань, змінилися у експериментальній групі студентів, демонструючи поступову динаміку до зростання кількості майбутніх філологів з високим (до 28,44%) і середнім (43,58%) рівнями сформованості цієї групи мотивів. Таке поступове, навіть не значне зростання ваги внутрішніх індивідуально значущих мотивів, призвело до зменшення

кількості молоді з низьким рівнем сформованості індивідуальної професійної мотивації з 14,22% до 5,50% досліджуваних. У контрольній групі відповідні показники, навпаки, зростають, приводячи до збільшення кількості досліджуваних з низьким рівнем сформованості індивідуально значущих мотивів з 9,95% до 10,43%. Тобто, відсутність спеціально організованого освітнього середовища у процесі вивчення фахових дисциплін призводить поступово до згасання внутрішньо індивідуально значущих мотивів у структурі професійної мотивації майбутніх філологів.

Внутрішні соціально значущі мотиви пов'язані з усвідомленням майбутніми філологами суспільної значимості професії, задоволенням від спільнотворчості, можливостями спілкування й взаємодії. У експериментальній групі досліджуваних кількість молоді з високим рівнем сформованості внутрішніх соціально значущих мотивів з 18,81% до 23,39%; з середнім рівнем – з 40,37% до 48,62%. Відповідно, кількість майбутніх філологів з низьким рівнем зменшилася з 14,22% до 3,21%. У контрольній групі таких значущого перерозподілу за рівнями прояву мотивів залежно від етапу експерименту не спостерігається; кількість студентів контрольної групи з низьким рівнем прояву соціально значущих мотивів з 13,27% до 11,37%.

Аналіз змін зовнішніх позитивних мотивів у експериментальній групі доводить позитивний вплив на зростання їх ваги у структурі мотивації особистості студентів експериментальної групи. Так, кількість молоді з високим рівнем зростає з 23,85% до 25,23%; з середнім рівнем – з 41,74% до 54,59%; з достатнім рівнем спадає з 27,98% до 16,06%; з низьким рівнем – з 6,42% до 4,13%. Різниці відповідних експериментальних даних контрольної групи коливаються у межах 2% і можуть характеризувати ситуативні зміни.

Зовнішні негативні мотиви (тиск на студентів через уведення покарань, критику, санкції) у експериментальній групі зменшується після формульованого етапу експерименту: низький рівень зростає з 2,75% до 6,88% (у контрольній групі, навпаки, зростає з 4,27% до 3,79% досліджуваних).

Аналіз отриманих за методикою даних дозволяє сформулювати висновок про зростання у майбутніх філологів внутрішньої мотивації до професійної діяльності, яка відображає їх інтереси та характеризується задоволенням від навчальної діяльності. Узагальнені дані за методикою підтверджують отримані висновки щодо наявності експериментально підтвердженого позитивного впливу на рівень професійної і навчальної умотивованості майбутніх філологів у процесі упровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій.

Знаннєвий критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів. У контексті проблеми нашого дослідження знаннєвий критерій, який характеризує рівень знань та компетентностей студентів філологічних спеціальностей видається нам особливо важливим, оскільки характеризує рівень професійної компетентності та якість процесу професійної підготовки. Після формульованого етапу експерименту було проведено повторний аналіз результатів навчальної успішності досліджуваних з фахових дисциплін. Загальний рівень навчальної успішності у студентів експериментальної групи, у процес вивчення фахових дисциплін яких упроваджувалася методична система професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій, зріс.

Високий рівень навчальної успішності у експериментальній групі виріс з 21,56% до 26,61% (приріст становить 5,05%), у контрольній групі емпіричні дані для високого рівня навчальної успішності залишилися без змін. Середній рівень навчальної успішності у експериментальній групі зріс від 33,94% до 44,50% (кількісні зміни становлять 10,56% досліджуваних); у контрольній групі спостерігається спадання кількості молоді з середнім рівнем навчальної успішності від 35,55% до 32,70% (різниця негативна і складає 2,85%). Тобто, загальні показники успішності студентів, у процесі вивчення фахових дисциплін яких було упроваджено сучасні інформаційні технології зріс на 15,61%. У контрольній групі, навпаки, спостерігається спадання кількісних показників, причиною цього можуть слугувати поступова втрата мотивації студентів або підвищення складності професійно орієнтованих завдань.

Відповідно, можна сформулювати висновок про ефективність експериментального впливу методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій на якість знань учасників експерименту. Ми обґрунтовуємо це зростанням інтересу студентів до вивчення фахових дисциплін через урахування потреб інформаційного суспільства; розширенням ресурсів для підвищення ефективності процесу професійної підготовки; зацікавленістю майбутніх філологів у використанні сучасних інформаційних технологій. Підтвердження таких висновків знаходимо при повторній діагностиці рівня застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх філологів.

Високий рівень обізнаності майбутніх філологів експериментальної групи щодо сучасних інформаційних технологій зріс від 19,72% до 28,44% (різниця даних становить 8,72%). Для порівняння у контрольній групі відповідний показник зріс на 1,42%: з 18,96% до 20,38% студентів. Середній рівень обізнаності у експериментальній групі виріс

більш виражено, різниця даних констатувального та формульованого етапів складає 18,81% (з 32,57% до 51,38% учасників експерименту). У контрольній групі середній рівень обізнаності з сучасними інформаційними технологіями демонструють 36,49% молоді (зростання у порівнянні з констатувальним етапом дорівнює 0,94%).

Відповідно до рівня обізнаності у експериментальній групі досліджуваних зростає рівень володіння додатками (після формульованого етапу 26,15% студентів мають високий рівень, 50,92% – середній рівень) та застосування інформаційних технологій для вирішення навчальних, професійних і особистих завдань (відповідні дані високого і середнього рівня складають 26,15% і 50,0% респондентів). У контрольній групі також спостерігаються зміни, але вони коливаються у межах 2% досліджуваних. Тобто, відсутність спеціально організованої діяльності з використання сучасних інформаційних технологій не дозволяє майбутнім філологам цілеспрямовано самостійно підвищувати рівень цифрових компетентностей. Натомість, упровадження сучасних інформаційних технологій у процес професійної підготовки студентів філологічних спеціальностей створює передумови для перенесення набутого досвіду для досягнення власних і професійних цілей.

У процесі повторного опитування було виявлено, що найстрімкіші зміни у студентів експериментальної групи реєструються за шкалою залученості до освітніх порталів та неформальної освіти. Кількість студентів з високим рівнем за цією шкалою в експериментальній групі зросла 9,63% до 28,90%, різниця констатувального і формульованого етапу сягає 19,27% (у контрольній групі, для порівняння, різниця становить 1,90% учасників). Тобто, упровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє впливати на рівень залучення молоді до додаткових видів освіти через їх поступову адаптацію до дистанційного освітнього середовища, усвідомлення його можливостей і переваг, а також зручність і легкість у використанні.

Загальний рівень застосування студентами експериментальної групи сучасних інформаційних технологій характеризується вираженою тенденцією до переміщення досліджуваних у напрямку більш високих рівнів якості, що діагностується. Високий рівень використання інформаційних технологій у експериментальній групі виріс з 16,06% до 27,52% (різниця показників становить 11,46%); у контрольній групі – з 16,11% до 18,01% (різниця 1,90%). Середній рівень володіння інформаційними технологіями у експериментальній групі виріс на 14,68% і після формульованого етапу складає 48,62% (у контрольній групі – 32,23%). Низький рівень на етапі повторної діагностики у експериментальній групі виявлено у 4,13% студентів, у контрольній

групі у 11,85% досліджуваних. Таким чином, отримані емпіричні дані після упровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій дозволяють нам стверджувати про стійке зростання рівнів володіння молоддю сучасними інформаційними технологіями.

Діяльнісний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів.

Важливість адаптації студентів до нових умов соціокультурного середовища визначається нами як обов'язкова та важлива складова професійної компетентності фахівців філологічних спеціальностей, яка дозволяє будувати конструктивну взаємодію мовою країни, що вивчається через розуміння її особливостей, повагу до культури, бачення спільного та відмінного і здатності застосовувати набуті знання для досягнення цілей комунікації. Адаптивний тип відповідає активній життєвій позиції особистості, прагненню привнести власні змісти, цілі, цінності в середовище спілкування, готовність ділитися власним досвідом та відкритість до досвіду інших людей. У експериментальній групі кількість молоді з адаптивним типом ставлення до умов соціокультурного середовища зросла з 32,57% до 37,61% досліджуваних (у контрольній групі не суттєво знизилася з 31,75% до 31,28% учасників). Конформний тип відображає готовність пристосуватися будь-якою ціною, без висловлювання чи врахування власних бачень, власних цінностей і досвіду. Конформний тип адаптації у студентів експериментальної групи після формульованого етапу складає 58,26% (на констатувальному етапі становив 50,00%); у контрольній групі – 50,71% (під час констатувального етапу – 48,34%). Відчужений тип адаптації характеризується намаганням уникнути будь-яких змін, пасивністю та відстороненням від основних групових цінностей і норм, протиставленням себе іншій культурі чи групі. Після формульованого етапу у експериментальній групі кількість молоді з відчуженим типом адаптації зменшилася з 17,43% до 4,13%; у контрольній групі – з 19,91% до 18,01%.

Порівняння даних експериментальної і контрольної груп на констатувальному та формульованому етапі експерименту дає можливість сформулювати висновок, що запропонована система професійної підготовки засобами сучасних інформаційних технологій, з одного боку, дозволяє «включати», залучати майбутніх філологів до соціокультурних умов країни, мова якої вивчається (спадання кількості молоді з відчуженим типом соціокультурної адаптації); з іншого боку – призводить подекуди до демонстративного, зовнішнього, конформного ставлення до нових умов навчання та спілкування (зростання кількості студентів з конформним типом соціокультурної адаптації). Відповідно, у процесі професійної підготовки май-

бутніх філологів важливо використовувати такі типи завдань, які дозволять наблизити студентам внутрішні глибинні цінності та смисли інших культур; працювати над усвідомленням їх ролі та значення; формувати активну позицію молоді щодо взаємодії в змінених соціокультурних умовах.

Діагностика фахових умінь і здатностей майбутніх філологів здійснювалася у процесі виконання ними професійно орієнтованих завдань, їх підготовки та представлення у процесі вивчення фахових дисциплін. Високий рівень оцінки якості форми представлення результатів вирішення професійних кейсів у експериментальній групі виріс з 12,39% до 22,02% досліджуваних (у контрольній групі – з 12,32% до 13,74%); середній рівень у експериментальній групі підвищився до 52,29% (у контрольній групі до 33,65%) молодих людей. Таким чином, оволодіння майбутніми філологами сучасними інформаційними технологіями дозволяє підвищити якість виконання та представлення ними професійно орієнтованих завдань через залучення комп'ютерних додатків, програм, зростання цифрових компетентностей. Зміст вирішених і презентованих студентами кейсів відображає, на нашу думку, глибину засвоєння студентами фахових умінь і здатностей, умінь застосовувати набуті у процесі професійної підготовки компетентності для досягнення особистісно та професійно значущих цілей. Високий рівень змісту розв'язаних кейсів після формульованого етапу у експериментальній групі виріс майже удвічі, з 12,84% студентів до 24,21%; у контрольній групі динаміка зростання є менш видимою: з 13,74% до 14,69% молоді. Середній рівень оцінок щодо змісту представлених студентами кейсів у експериментальній групі підвищився з 34,40% до 54,59% досліджуваних; у контрольній групі з 34,60% до 36,49% учасників. Тобто, упроваджена на формульованому етапі методична система професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій сприяє підвищенню якості виконання студентами професійно орієнтованих практичних завдань через розширення застосування ними інформаційних ресурсів та набуття більш стійких знань та здатностей.

Цікавим отриманим результатом експериментальної роботи є зростання показників успішності презентації студентами власних напрацювань. Застосування інформаційних технологій дозволило не лише підвищити загальний рівень знань і здатностей майбутніх філологів, але й надати їх презентаціям більш фахового характеру та високого рівня. Зокрема, після формульованого етапу високо були оцінені відповіді 24,77% учасників експериментальної групи та 16,59% досліджуваних контрольної групи. Презентації 56,42% респондентів експериментальної групи та 33,65% опитаних контрольної групи були оцінені на серед-

ньому рівні. Порівняння даних контрольної і експериментальної групи свідчить про позитивний вплив запропонованої системи роботи з упровадження сучасних інформаційних технологій. Узагальнення даних діагностики практичних умінь майбутніх філологів щодо вирішення професійних кейсів свідчить про ефективність проведеної роботи з апробації методичної системи. у експериментальній групі досліджуваних зросла кількість людей з високим (до 23,85%) і середнім (54,59%) рівнями оцінки виконаних завдань. Дані контрольної групи для високого рівня сягають 15,17%; для середнього рівня – 34,60%. Отримані експериментальні дані підтверджують ефективність впливу методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій на операційно-діяльнісний компонент професійної готовності.

Рефлексивний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів. Важливим компонентом реалізації методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій є усвідомлення студентами рівня власної професійної компетентності, її компонентів та бачення засобів для розвитку та підвищення якості. Відповідно, нами здійснювалося діагностика самооцінки студентами рівня своєї професійної компетентності.

Результати самооцінки студентами рівня власної професійної компетентності є важливими для нас з огляду на потребу вивчення власного ставлення студентів до результатів професійної підготовки та їх суб'єкту позицію у оволодінні професійною компетентністю. Узагальнені дані самооцінки досліджуваними рівня власної професійної компетентності свідчать про переважання результатів оцінювання у експериментальній групі в порівнянні з контрольною: на високому рівні 25,69% проти 10,01%, на середньому рівні – 54,59% проти 45,97% у експериментальній і контрольній групах відповідно. Таким чином, студенти експериментальної групи у процесі самооцінки рівня власної професійної компетентності демонструють вищий рівень впевненості у собі та результатах свого навчання за усіма компонентами.

Уявлення майбутніх філологів про професійні перспективи дозволяє будувати індивідуальні траєкторії професійного розвитку, оскільки визначає тип і характер ставлення до професії як важливого компоненту майбутнього життя. Діагностика рівня сформованості уявлень майбутніх філологів про професійні перспективи здійснювалася нами через застосування проєктивних методик, у яких молодь описувала себе у професії через 5 років з визначенням професійних цілей та інструментів для їх досягнення. Презентація студентами власного бачення свого шляху у професії та кар'єрних перспектив може свідчити про їх готовність буду-

вати власну кар'єру у сфері іноземної філології; здатність до рефлексії власних сильних і слабких якостей та побудови дієвих планів щодо саморозвитку та самореалізації. Після формувального етапу експерименту у експериментальній групі спостерігається стійке зростання результатів діагностики за високим і середнім рівнями. Високий рівень загальних результатів презентації студентських есе у експериментальній групі на констатувальному етапі становив 15,14%, а після формувального етапу – 21,10%, що демонструє зростання на 5,96%. Середній рівень виріс на 12,38% і після упровадження методичної системи у експериментальній групі становить 42,20% досліджуваних. У контрольній групі змін для високого рівня не спостерігається, середній рівень оцінок виріс на 0,47%. Можна сформулювати висновок, що проведена на формувальному етапі робота з упровадження методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій дозволяє молоді сформулювати більш чіткі бачення себе у професії, охарактеризувати власну траєкторію професійного розвитку, підходити до планування кар'єри виважено та з урахуванням власних здібностей та інтересів.

Загальний рівень професійної компетентності учасників експерименту визначався нами через попередньо обґрунтовану систему критеріїв і показників, результати діагностики та аналізу яких подано у табл. 1.

Аналіз отриманих даних за різними критеріями свідчить, що найбільш значущих змін у процесі упровадження авторської методичної системи вдалося досягнути за діяльнісним критерієм, де у середовищі експериментальної групи кількість майбутніх філологів з високим рівнем прояву діагностованих якостей зросла на 10,55% (з 13,30% на констатувальному етапі до 23,85% після формувального етапу). Середній рівень сформованості операційно-діялісного компоненту професійної компетентності у експериментальній групі виріс на 22,94% (з 31,65% до 54,59%). У контрольній групі за цим критерієм емпіричні дані зросли на високому рівні на 1,43% (після формувального етапу показник 15,17%); на середньому рівні на 1,90% (34,60% досліджуваних після формувального етапу експерименту). Це дозволяє нам сформулювати висновок, що застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє суттєво пришвидшити процес формування практико-орієнтованих, фахових компетенцій досліджуваних через насичення освітнього середовища дієвими інструментами для вирішення професійних завдань.

Наступні за рівнем значущості зміни були отримані для знаннєвого критерію, згідно з яким кількість майбутніх філологів експериментальної

Таблиця 1

Діагностика рівня професійної компетентності майбутніх філологів, порівняння констатувального і формувального етапів

№	Рівні	Констатувальний етап				Формувальний етап			
		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	
		К-сть	У %	К-сть	У %	К-сть	У %	К-сть	У %
1.	Цілепокладальний критерій								
1.1	Високий	41	18,81	41	19,43	50	22,94	42	19,91
1.2	Середній	81	37,16	82	38,86	92	42,20	81	38,39
1.3	Достатній	64	29,36	60	28,44	60	27,52	60	28,44
1.4	Низький	32	14,68	28	13,27	16	7,34	28	13,27
<i>Загалом за шкалою</i>		218	100	211	100	218	100	211	100
2.	Знаннєвий критерій								
2.1	Високий	41	18,81	39	18,48	59	27,06	41	19,43
2.2	Середній	74	33,94	71	33,65	102	46,79	69	32,70
2.3	Достатній	73	33,49	73	34,60	45	20,64	76	36,02
2.4	Низький	30	13,76	28	13,27	12	5,50	25	11,85
<i>Загалом за шкалою</i>		218	100	211	100	218	100	211	100
3.	Діяльнісний критерій								
3.1	Високий	29	13,3	29	13,74	52	23,85	32	15,17
3.2	Середній	69	31,65	69	32,7	119	54,59	73	34,6
3.3	Достатній	67	30,73	64	30,33	38	17,43	62	29,38
3.4	Низький	53	24,31	49	23,22	9	4,13	44	20,85
<i>Загалом за шкалою</i>		218	100	211	100	218	100	211	100
4.	Рефлексивний критерій								
4.1	Високий	36	16,51	35	16,59	51	23,39	36	17,06
4.2	Середній	81	37,16	81	38,39	106	48,62	82	38,86
4.3	Достатній	63	28,90	61	28,91	49	22,48	61	28,91
4.4	Низький	38	17,43	34	16,11	12	5,50	32	15,17
<i>Загалом за шкалою</i>		218	100	211	100	218	100	211	100
5.	Рівень професійної компетентності (узагальнені дані)								
5.1	Високий	37	16,97	36	17,06	53	24,31	38	18,01
5.2	Середній	76	34,86	76	36,02	105	48,17	76	36,02
5.3	Достатній	67	30,73	64	30,33	48	22,02	65	30,81
5.4	Низький	38	17,43	35	16,59	12	5,50	32	15,17
<i>Загалом</i>		218	100	211	100	218	100	211	100

групи з високим рівнем професійних знань і здатностей виросла з 18,81% (констатувальний етап) до 27,06% (формувальний етап), різниця показників становить 8,25%. У ході повторної діагностики середній рівень виявлено у 46,79% досліджуваних експериментальної групи (зростання на 8,25%) та 32,70% учасників контрольної групи (приріст даних у порівнянні з констатувальним етапом є негативним і складає -0,95%).

Згідно з вивченням рефлексивного критерію, високий рівень самооцінки досліджуваними експериментальної групи рівня власної професійної компетентності притаманний 23,39% студентів експериментальної групи (зростання на 6,88%) і 17,06% молоді контрольної групи (зростання на 0,47%). Середній рівень прояву рефлексивного критерію зафіксовано у 48,62% учасників експериментальної групи (приріст становить 11,46%) та 38,96% опитаних контрольної групи (приріст 0,47%).

Найнижчі, хоча й позитивні результати повторної діагностики було отримано за цілепокладальним критерієм: після формувального етапу експерименту кількість респондентів експериментальної групи з високим рівнем виросла на 4,13% до 22,94%; з середнім рівнем – на 5,04% до 42,20%. У контрольній групі кількість досліджуваних з високим рівнем прояву показників цілепокладального критерію виросла на 0,47% і становить 19,91%. Ми пояснюємо менш виражену динаміку зміни тим, що вплив на цінності й інтереси молоді потребує більш тривалої та системної роботи, залучення молоді у неформальну освіту, врахування індивідуальних думок та ставлень, що не є завжди можливим з огляду на очікувані уніфіковані результати професійної підготовки.

Отже, можна сформулювати висновок про ефективність впливу запропонованих системних змін щодо упровадження сучасних інформаційних

технологій у процес професійної підготовки майбутніх філологів, яка дозволяє суттєво підвищити рівень професійних знань, умінь, здатностей і компетентностей молоді. Потребують доопрацювання можливості впливу на мотиви, цілі, цінності, інтереси молоді засобами сучасних інформаційних технологій для підвищення результативності впливу на ціннісно-мотиваційну та оцінно-рефлексивну складові професійної компетентності.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Рівень професійної компетентності майбутніх філологів експериментальної групи виріс після формульованого етапу експерименту, що передбачав запровадження авторської методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій. Кількість студентів з діагностованим за відповідними критеріями високим рівнем професійної компетентності у експериментальній групі зросла на 7,34% (з 16,97% молодих людей на констатувальному етапі до 24,31% після формульованого етапу); у контрольній групі відбулося стихійне, без додаткового цілеспрямованого впливу зростання на 0,95% (з 17,06% до 18,01% досліджуваних). Середній рівень професійної компетентності у експериментальній групі виріс з 34,86% на констатувальному етапі до 48,17% після формульованого етапу, приріст складає 13,31%; відповідні емпіричні дані контрольної групи становлять 36,02% студентів на обох етапах дослідження. Кількість майбутніх філологів з низьким рівнем професійної компетентності у експериментальній групі скоротилася до 5,50% учасників; у контрольній групі – до 15,17% (майже втричі більше).

Отримані експериментальні дані дають змогу стверджувати, що запровадження у процес професійної підготовки майбутніх філологів методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій дозволяє скорегувати одержані результати професійної підготовки через підвищення загального рівня професійної компетентності студентів.

Проведене дослідження не претендує на повноту розкриття проблеми професійної підготовки майбутніх філологів засобами інформаційних технологій. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у потребі реалізації системного, холистичного, діяльнісного підходів до організації професійної підготовки майбутніх філологів дистанційно з урахуванням вимог розвитку інформаційного суспільства; науковому обґрунтуванні можливостей неформального, білінгвального, дуального навчання у вищій школі; потребують подальшої розробки й запровадження інноваційні засоби організації вищої філологічної освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Волкова, Н. П. (ред.), (2021). Моделювання компетентнісної професійної освіти в контексті євроінтеграції: монографія / кол. авт; за заг. ред. проф. Н. П. Волкової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. 356 с.
2. Гончарук, В. А., Подлевська, Н. В., & Живолуп, В. І. (2021). Професійна комунікативна компетентність у системі фахової підготовки майбутніх філологів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (194), 89-94.
3. Климович, Ю. Ю. (2022). Вплив освітніх трендів та тенденцій на професійну підготовку філологів в умовах соціально-економічних перетворень. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 1 (49). pp. 249-254.
4. Коваленко, В. (2022). Методи дослідження соціалізації майбутніх філологів. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, 1(17), 183-191.
5. Коваль, В. (2022). Тенденції розвитку компетентнісно орієнтованої мовної освіти у підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 1(25), 168-178.
6. Скрипник, Н. (2022). Особливості формування професійно орієнтованої компетентності у закладі вищої освіти. *Молодий вчений*, 4.1 (104.1), 56-59.